

Engelbert Gross, Mit Schülern neu zur Sache kommen. Dieck, Heinsberg 1985. 176 o.

Szerzőnk a „nyomkövető” hitoktatás híve: a hit választát a kimondott kérdéshez és a kérdező emberhez szabja. Hiszen csak azt tanulhatják meg hittanosaink, ami érdekli őket és amit észlelhetnek. Azt észlelhetjük viszont, ami „bőrünket égeti”: fenyeget, veszélyeztet . . . , vagy éppenséggel erősít, föleml és boldoggá tesz. A csupán teológiai reflexió vagy a dogmatikai szövegek ismertetése nem találkozik a diákok szintjével. Ehelyett olyan alapszövegeket kell keresnünk, amelyek a vallásgyakorlatból erednek. Illetve: ne teológiai szövegeket vagy a régi katekizmusok „igazságáradatát” adjuk a gyermekek és ifjúság kezébe, hanem kövessük az őskeresztény példát. Mielőtt a hitújonc megismerte volna a Credót, évekig keresztény módra élt.

„Készárufogyasztásra” tanít az iskola, sokszor a hitoktatás is. Ezzel elvonjuk diákjaink figyelmét az egyéni megfigyeléstől; beszűkítjük az átélés, megfontolás és magartás-módosítás útjait; megfosztjuk az egyéni gondolkodás feszültségétől és élvezetétől; lefokozzuk az eredeti kapcsolatok lehetőségeit. Ezzel szemben, elvont sablonokkal tömjük meg fejüket.

De miben áll tulajdonképpen a „nyomot követő” hitoktatás? Nem elméleti, hanem gyakorlatias: az átél, megtapasztalt és kívánatos tömkelegét veszi igénybe. A „kis ember” tapasztalatait juttatja szóhoz, szem előtt tartja a földrajzi és társadalmi életteret. A gyermek kíváncsiságából táplálkozik. Nemcsak visszatükrözi a valóságot, hanem igyekszik közvetíteni azt. Fejhez, szívhez, sőt a kézhez szól.

Óvakodni kell azonban attól, nehogy belefulladásba vagy megfélemezésbe kezdünk problémáinkról. Ne álljunk meg a „serkentésnél és a lehetőségek felkínálásánál”. Ugyanakkor az elméletet sem mellőzhetjük.

Szerzőnk példákkal esetelien elképzeli, hogyan marad nyoma a hitoktatásnak diákjaink életében. Ragadjunk ki egyet.

Gyermekeinkkel meglátogatunk egy szigorú kolostort. A „jelentéktelen” apróságokra is felfigyelünk: hiányzik a torony, orgonájuk sincsen, a templomfalak festetlenek, minden szerzetes kétkézi munkát végez, semmit sem tekintenek magukénak . . . Az ismerkedés kiváltja a kérdést: Elzárkózva, szegényen élni, mi értelme van ennek? Ez az egzisztenciális találkozás ellenkezik diákjaink világával: a narcisztikus nagyzással, ürességgel, kedvetlenséggel, életuntsággal, fogyasztásra irányultsággal, teljesítmény-gondolkodással, aggodalmaskodással . . . A szerzetesnek magánya is lényegében más, mint a mi magányosságunk. Ezekután keressük a kapcsolatot hitűnkekkel. Idegennek tűnik a szerzetesek csöndje, bár a gazdasági élet zajából, a jóléti társadalomból ide menekül számtalan ember, legalább néhány napra megnyugodni és felerősödni. Minden vallás értékeli a csendet. Orvosság ez lármankra és hajszánkra. Istenhez találunk, sőt egymásra lelünk a csendben, bilincseink lehullanak. Nyomra találtunk tehát, s ezt a nyomot, a csendet, beágyazzuk életűnkbe: a vasárnapi diákmisébe (a lelkiismeret-vizsgálat, könyörgésre való felkészítés szentbeszéd után . . .). A csend különös élménnyé válik, ha egyik-másik diák néhány napra bevonul a kolostor falai közé . . .

A „természetes tanulás” útjai — Péter Petersen szerint — a „választott cselekvés, kísérletezés játék közben, a társalgás és ünneplés”. Szerzőnk ebben igyekszik segíteni a nevelőket, hitoktatókat, lelkiészeket, amikor a „nyomkövető” hitoktatást ajánlja.

Baranyi Imre